

කොන්ෆියුසියස්තුමාගේ ශ්‍රීතිය ග්‍රන්ථයෙහි සදාචාර දර්ශනය පිළිබඳ විමසීමක්

මහාචාර්ය මැදවව්වියේ ධම්මසේන හිමි

හැඳින්වීම

ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවසේ (ක්‍රි.පූ. 552-479) චීනයේ පහළ වූ මහා දාර්ශනිකයා කොන්ෆියුසියස් ය. එතුමාගේ ග්‍රන්ථ වශයෙන් i. Lunyu, (The Book of Analects), ii. Shijing (The Book of Poetry), iii. Shijing (The Book of History), iv. Li ji (The Book of Rites), v. Yue (The Book of Music) සැලකේ.¹ මේවා අතර ඉතාමත් වැදගත් ම ග්‍රන්ථය වන්නේ Lun yu හෙවත් The Book of Analects යන්න යි.² කොන්ෆියුසියස්තුමා විසින් තම ගෝලයන්ට තැන් තැන්වල දී ප්‍රකාශ කරන ලද කියමන් ඒකරාශී කොට ශතවර්ෂ දෙකකට පමණ පසුව එතුමන්ගේ පශ්චාත් ශිෂ්‍යයෙකු වූ මෙන්සියස් විසින් රචනා කරන ලද්දක් වශයෙන් සැලකේ. එතුමාගේ ශිෂ්‍යයන් 3000 ක් පමණ සිටි බව කියැවුණත් සම්පතම ශිෂ්‍යයන් වශයෙන් ගැනෙන්නේ 72 දෙනෙකක් පමණි. කොන්ෆියුසියස්තුමාට ශාන්තුචර (sage) නාමය මූලින් ම ආරෝපණය කරනු ලබනුයේ ද මෙන්සියස් විසින් ය. කොන්ෆියුසියස්ගේ දාර්ශනික කියමන් මැනවින් සකස් කර ඉදිරිපත් කළා සේම ඔහුගේ ඉගැන්වීම් සම්ප්‍රදාය ද ගොඩනගනුයේ මෙන්සියස් විසිනි. එතුමා විසින් කොන්ෆියුසියස්ගේ ග්‍රන්ථයන්ට අටුවාවක් ද සම්පාදනය කරන ලදී. එය ඔහුගේ නමින් ම Menzi (Mencius) යනුවෙන් හැඳින්වේ. එහෙයින් කොන්ෆියුසියස් සම්ප්‍රදාය හා දර්ශනය අධ්‍යයනය කිරීමේ දී මෙන්සියස්ගේ කෘතිය ඉතාමත් වැදගත් වන බව පැවසිය යුතුය.³ මීට අමතර ව ක්‍රි.පූ. 145-86 විසූ සිමා වියැංග් නම් චීන ඉතිහාසඥයා විසින් රචනා කරන ලද Shi ji (Historical Records) ඓතිහාසික වාර්තා නම් කෘතිය තුළ කොන්ෆියුසියස් සම්බන්ධ තොරතුරු අන්තර්ගත වේ.⁴ මෙම ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය හැරුණු විට ද්විතීයික මූලාශ්‍රය වශයෙන් සැලකිය හැකි මෑතකාලීන විද්වතුන් විසින් රචනා කරන ලද කෘති බොහෝ ය. ඒවා

අතර Confucius as a Teacher⁵, The Ethics of Confucius⁶, The Economic Principles of Confucius and His School⁷, History of Chinese Philosophy⁸ යනාදී ග්‍රන්ථ වැදගත් වේ.

පසුබිම:

කොන්ෆියුසියස්තුමාගේ වින්තනය ගොඩනැගී තිබෙන්නේ එතුමාගේ පෞද්ගලික ජීවන අත්දැකීම් හා සමාජ අත්දැකීම් පදනම් කරගෙන ය. එතුමාගේ පියා සු ලියන්ග් හ (Shu Liang He) නම් විය. එම පියා Zuo නගරයේ නගරාධිපතිවරයා ය. මව යැන්ග් ජෙන්ග් සැයි (Yan Zheng Zai) නම් වූවාය. එතුමා උපත ලැබුවේ බම රාජ්‍යයේ ය. එය වර්තමානයේ සන්ග් ඩොන්ග් (Shang Dong) ප්‍රදේශයේ වූ ෆු ෆු (Qu Fu) නගරාසන්නයේ පිහිටි ගමකි. තම පියා නගරාධිපතිවරයෙකු වීම නිසා දේශපාලනය සම්බන්ධ වින්තනය හා උනන්දුව කොන්ෆියුසියස්ට රෝපණය වන්නට ඇත. වයස අවුරුදු 15 දී ඉගෙනීමට සිත යොමු වූ බවත් එසේ ම වයස 20 දී රාජ්‍ය සේවයට බැඳුණු බවත් පිළිගැනේ. මුලින් ම ධාන්‍යාගාරයක භාරකාර තනතුරක් ඉසුලූ එතුමා පසුව වයස අවුරුදු 20 දී පොදු ඉඩම් හා කුඹුරුවල ප්‍රධානියා වශයෙන් පත් වේ. වයස අවුරුදු 15 සිට ලබා ගත් අධ්‍යාපනය වයස අවුරුදු 30 දී ස්ථාවර වූ බව ප්‍රකාශ කරන කොන්ෆියුසියස් අවුරුදු 30 දී ඉගැන්වීමට යොමු විය. වයස අවුරුදු 48 දී Shijing (Book of Poetry), Shujing (Book of History), Li ji (Book of Rites) හා Yue (Book of Music) යන ග්‍රන්ථ හතර රචනා කළේය. වයස අවුරුදු 52 දී ප්‍රධාන මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකු වශයෙන් පත්වන මෙතුමා සමාජයේ වෙනස්කම් රාශියක් සිදු කළ බව පෙනේ. උදාහරණ වශයෙන් වයසක හා තරුණ අයට ගැලපෙන රැකියාවන් නියම කිරීම, ආහාරපාන නියම කිරීම, තරුණ තරුණියන් නගරයේ මාවත් තුළ වෙන් කර තැබීම, පාපේ දමාගිය කිසිවක් නොගැනීම යනාදී යහපත් ආචාරධර්ම රාශියක් ක්‍රියාවට නැන්වූයේය. එසේ ම සෙසු රාජ්‍යවල කුමාරවරු මෙතුමාගේ මෙබඳු ආචාරධර්ම අනුගමනය කිරීමට පටන්ගත් බව ද කියැවේ. ඉන් පසු සියලු කාර්යයන්හි පරීක්ෂකයෙකු වශයෙන් ද, අපරාධ අමාත්‍යවරයා වශයෙන් ද ක්‍රියා කළ එතුමාට කුමන්ත්‍රණයක ප්‍රතිඵලයකින් Lu රාජ්‍ය කඩා බිඳ වැටුණු පසු එම තනතුරු අහිමිව ගියේය. රටින් ද පිටුවහල් කෙරිණි. ඉන් පසු වසර 13ක් සංචාරක ජීවිතයක් ගත කරමින් ගුරුවරයෙකු වශයෙන්

ක්‍රියා කළේය. කොන්ෆියුසියස්-තුමාගේ ජීවිතය හා ලද අත්දැකීම් දෙස විමසිලිමත්ව ගවේෂණය කිරීමේ දී එතුමා දේශපාලන නැතහොත් රාජ්‍ය අංශයෙන් ඉහළ තනතුරු දැරූ පුද්ගලයෙකු බව ප්‍රකට වේ. තම පියා නගරාධිපතිවරයෙකු වීමත් තමන් මෙබඳු උසස් රාජ්‍ය තාන්ත්‍රිකයෙකු වීමත් නිසා කොන්ෆියුසියස් දේශපාලනය මෙන් ම ඒහා බැඳුණු සමාජ ආර්ථික අංශයන් කෙරෙහි ද මහත් උනන්දුවක් දක්වා තිබේ. සැඟවුණු දේශපාලන අභිලාසයක් මෙතුමා තුළ තිබුණු බව එතුමාගේ ම සමහර කියමයන්වලින් ප්‍රකට වේ. ඒ බවට එක් උදාහරණයක් මෙසේය.

"කෙනෙක් (රජෙක්) මාව සේවයෙහි යොදවන්නේ නම්, මම නැගෙනහිර 'how රාජ්‍යය (නැවත) නිර්මාණය කරන්නෙමි.'"

කොන්ෆියුසියස්තුමාගේ වින්තනය සකස් වීමට එතුමා ජීවත්වූ සමාජයේ ආර්ථික දේශපාලනික හා සමාජ අත්දැකීම් මහත් සේ බලපා ඇති බව පෙන්නාදිය හැකිය. කොන්ෆියුසියස්තුමා ජීවත්වූයේ චීන ඉතිහාසයේ සරත් හා ශ්‍රීෂ්ම සෘතු නමින් හැඳින්වෙන (Spring and Autumn Period) කාල වකවානුවේය. (ක්‍රි.පූ. 722-481) මෙම කාලය තුළ රාජ්‍ය මෙහෙයවනු ලැබූයේ Zhou රාජවංශයයි. එහි අධිරාජ්‍යය Duke of Zhou නමින් හැඳින්වේ. වැඩවසම් උප රාජ්‍යයන් 773 කින් සමන්විත වූ මෙම Zhou අධිරාජ්‍ය අභිශයින් ම විශාල වූ අතර මධ්‍යම රජයට පාලනය කර ගත නොහැකි විය. එසේ ම එක් (උප) රාජ්‍යයක් තවත් (උප) රාජ්‍යයක් පරදවා බලය ලබා ගැනීමට දරන උත්සාහයන් ද නිතර විද්‍යමාන විය. මේ නිසා අභ්‍යන්තර සිවිල් යුධ අර්බුද නිරන්තරයෙන් ම ඇති විය. සමහර විට උප රාජ්‍යයන්හි කුමාරවරුන්ගේ බලය අධිරාජ්‍ය ඉක්මවා යන අවස්ථා ද දැකිය හැකි විය. මේ නිසා රටවැසියාගේ යහපතට වඩා තම පෞද්ගලික අභිමතාර්ථ සාධනයට හා සුබවිභරණයට මංපෙත් විවර වූයේය. මේ හේතු කොට ගෙන අසාධාරණ අයුක්ති සහගත බලකාමී දේශපාලන වාතාවරණයක් නිර්මාණය වෙමින් පැවතුණි. Zhou අධිරාජ්‍යයේ කඩා වැටීමත් සමග ම මෙම ව්‍යාකූල දේශපාලන තත්වය තවත් උත්සන්න විය. බලයෙන් පහව රටින් නෙරපූ කොන්ෆියුසියස්ට අත්විඳින්නට සිදු වූයේ මෙබඳු අශීක්ෂිත දේශපාලන තත්වයකි. මෙකී අසංවර දේශපාලන රටාවත් සමග රට තුළ පැවතිය යුතු යහපාලනය සම්පූර්ණයෙන් බිඳ වැටුණි.

රටක රාජ්‍ය යන්ත්‍රය දුර්වල හෝ අසංවර වන විට සමාජ ආර්ථික හා සෛස්‍ය අංශයන් පරිහානියට පත් වන බව කිව යුතු නොවේ. රාජකුමාරවරුන් හා බලවතුන් සම්පත් සුරාකෑමටත් එසේ ම දුප්පත් ජනයාගෙන් අධික බදු අය කිරීමටත් පෙළඹීම ඉතාමත් පහසුවෙන් කළ හැක්කකි. මෙබඳු පරිසරයක් තුළ මිනිස් ජීවිතයක වටිනාකම ඉතාමත් අල්පය. යුතුකම්, අයිතිවාසිකම් මේ සියල්ල ම උඩු යටිකුරු වූ යුගයක පහළ වූ කොන්ගියුසියස්තුමා ඒවා නැවත සකස් කිරීමට උත්සාහයක යෙදුණේය. යහපාලනය හා සමාජ සදාචාරය පිළිබඳ විත්තනය එතුමාට පහළ වන්නේ මෙම සමාජ, දේශපාලන වාතාවරණය පසුබිම් කොට ගෙන බව පැවසිය හැකිය.

කොන්ගියුසියස්ගේ සදාචාර ඉගැන්වීම්

ආකුල, ව්‍යාකුල, පුද්ගල හා සමාජ පරිසරය නැවත සකස් කිරීම කොන්ගියුසියස්තුමා හමුවේ පැවති අභියෝගය විය. මෙම යුග මෙහෙවර සංචාරක ගුරුවරයෙකු වශයෙන් ඉටු කිරීම එතුමාගේ අධිෂ්ඨානය විය. වරින් වර තැනින් තැන කොන්ගියුසියස්තුමා විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද සදාචාරවත් කියමන් අන්තර්ගත එතුමාගේ ප්‍රධානතම කෘතිය වශයෙන් සැලකෙන ලුන්යු (Lunyu) පදනම් කොට ගෙන නූතන විචාරකයන් විසින් කොන්ගියුසියස්තුමාගේ පුද්ගල හා සමාජ විත්තනය ඉදිරිපත් කර තිබේ. කොන්ගියුසියස්තුමාගේ සදාචාර දර්ශනය මූලික වශයෙන් අංශ දෙකකට බෙදා වෙන් කර ගත හැකිය. එනම්, I. පුද්ගල සදාචාරය හා II. සමාජ සදාචාරය යනු යි.

පුද්ගල සදාචාරය

ලුන්යු ග්‍රන්ථයට අනුව කොන්ගියුසියස්තුමාගේ පුද්ගල සදාචාර ජීවිතය උදෙසා පරමාදර්ශ දෙකකි. එනම්, සෙන්ග් ජෙන් (Sheng jen) හා ජුන්සි (Junzi) යනු යි. සෙන්ග් ජෙන් යනු ශාන්තුවරයා ය (Sage)' සමහර විට ඉංග්‍රීසි භාෂාවට එය 'Holy man' හෝ 'Holy one' යනුවෙන් ද පරිවර්තනය කෙරේ.¹⁰ කොන්ගියුසියස්තුමා විසින් මෙම තත්වය ගැන එතරම් ඉගැන්වීම්ක් නොකරන ලදී. ඊට හේතුව එබඳු උසස් පරමාදර්ශී තත්වයක් තම ගෝලයන්ට විෂය හා ප්‍රායෝගික නොවන බව තේරුම් ගැනීම යි. එසේ ම පොදු මහජනතාවට ද එබඳු

අතිශයින් ම පිවිතුරු ජීවන ප්‍රතිපදාවක් අනුගමනය කිරීම උගහටය. ශාන්තුවරයාගේ මූලික ලක්ෂණයක් වශයෙන් එතුමා විසින් පෙන්වා දෙන ලද්දේ ලොව සිටින සෑමදෙනා වෙනුවෙන් ම යහපත සිදු කිරීමට පෙළඹෙන සුළු වීම යි. එසේ ම සෑම දුක්බදෝමනස්සයකදී ම ඔවුන්ට සහාය වීම ද විශ්ව සහන සපයන්නෙකු වීම ද අනිවාර්ය වේ. ඒ අනුව ඔහු ලොව ගැලවුම්කරුවෙකු වේ. කොන්ගියුසියස්තුමා මීට පෙර ශාන්තුවරුන් සිටි බව කිසිසේත් විශ්වාස නොකළේය. එතුමා මහත් අභිරුචියෙන් වර්ණනා කළ පැරණි පරමාදර්ශී රජුන් වන යාම් (Yao) හා සුන් (Shun) දෙදෙනා පවා ශාන්තුවර රජුන් වශයෙන් කොන්ගියුසියස් නොසැලකුවේය. එතුමාගේ පශ්චාත්කාලීන ගෝලයන් විසින් මේ තිදෙනා ම ශාන්තුවරයන් වශයෙන් සැලකුවත් තමන්ද එබඳු මුනිවරයෙකු නොවන බව අවංකව ම එතුමා ප්‍රකාශ කළේය. ඒ මෙසේය.

“උසස් සදාචාරයෙන් හෙබි මිනිසෙකු වූ ශාන්තුවරයෙකු වශයෙන් මම කෙළෙස හඳුනා ගනිමි ද? එය කෙතරම් නම් නිර්ලජ්ජී ක්‍රියාවක් ද?”¹¹

සදාචාරයේ උත්තම ප්‍රතිමූර්තිය වූ මුනිවර හෙවත් ශාන්තුවර තත්වය මිනිසෙකු විසින් සාක්ෂාත් කර ගත හැක්කකි. එය කිසිසේත් පුද්ගල අනුභූතියෙන් ඔබ්බට ගිය පරිකල්පිත අත්විඳිය හැක්කක් නොවීය. එහෙත් තමන් ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසෙකු වශයෙන් හඳුන්වා ගැනීම තමන් හොඳටම සෑහීමට පත්වන බව මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි.

“ශාන්තුවරත්වය මා තුළ විද්‍යමාන තත්වයක් නොවේ. මා තුළ ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසෙකු දැකිය හැකි නම් මම තෘප්තිමත් වෙමි.”¹²

තමන් මෙන් ම තමන්ට පෙර සිටි කිසිවෙකු ශාන්තුවරුන් වශයෙන් නොසැලකීමට කොන්ගියුසියස් පෙළඹෙන්නට ඇත්තේ තම තත්වයේ පවතින උසස් බව හා ළඟාවීමට දුෂ්කර බව නිසා විය යුතුය. එම නිසා එතුමා වඩාත් ප්‍රායෝගික සදාචාර ප්‍රතිමූර්තිය ලෙස දක්වන්නේ ජුන්සි (Junzi) හෙවත් ශ්‍රේෂ්ඨ මනුෂ්‍යයා යන සංකල්පය යි. චීන ජුන්සි යන සංකල්පය මූර්තිමත් කිරීමට ප්‍රමාණවත් පදයක් ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ විද්‍යමාන නොවේ. එහි මූලික අදහස වන්නේ කුමාරයා

හෝ පාලකයා යන්න යි. සමස්තයක් වශයෙන් මෙම යෙදුමෙන් අන්වර්ථ කෙරෙන්නේ බලයෙන් යුතු උසස් නිලධාරීවරයෙකි. එසේ ම ඔහු ආචාර සම්පන්නයෙකු වීම ද අනිවාර්ය වේ. එහෙත් කොන්ගියුසියස්තුමා මෙම යෙදුම ප්‍රථම වතාවට වෙනස් අර්ථයකින් යොදයි. එම පුළුල් අර්ථය ඉංග්‍රීසි බසට, කුමාරයෙකු බඳු මිනිසා (Princely man), රජෙකු වැනි මිනිසා (Kingly man), ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා (Superior man) යනුවෙන් පරිවර්තනය කළ හැකිය. සමහරුන් විසින් මේ සඳහා යෝජනා කරන වැදගත් මිනිසා (Gentleman) යන්න එතරම් අර්ථාන්විත නොවේ. මේවා අතර ඉතාමත් සම්පතම ඉංග්‍රීසි පදය වශයෙන් සැලකිය හැක්කේ ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා (Superior man) යන්න යි. ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසාගේ භූමිකාව ශාන්තුවරයා හා සාමාන්‍ය මිනිසා අතරමැදි තත්වයක් වශයෙන් පෙන්වා දිය හැකිය. ජුන්ස පිළිබඳ තිස් (30) වතාවකට අධික වාරයක් ලුන්යු නම් කෘතියේ සඳහන් වේ. ජුන්ස හා සම්බන්ධ වෙනත් සඳහන් හැටකට (60) අධික ය. කොන්ගියුසියස් මේ සංකල්පය උදෙසා කොතරම් උනන්දුවක් දැක්වීද යන්න මෙමගින් නිරූපණය වේ. ජුන්ස හෙවත් ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසෙකු තුළ තිබිය යුතු ලක්ෂණ රාශියක් කොන්ගියුසියස් පෙන්වා දෙයි. වරක් සු ලු නම් ශිෂ්‍යයා විසින් අසන ලද ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා තුළ අන්තර්ගත ගුණාංග මොනවාද යන ප්‍රශ්නයට කොන්ගියුසියස් මෙසේ පිළිතුරු දුන්නේය.

“තම ගෞරවාන්විත බව ගැන සැලකිලිමත් වීම වර්ධනය අත් අයට සාමය ප්‍රදානය කිරීම උදෙසා තමන්ම එසේ වර්ධනය කර ගැනීම, එසේම සියලුම දෙනාට සාමය ප්‍රදානය සඳහා තමන් එලෙස වර්ධනය වීම...” වශයෙනි.¹³

ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා තුළ අවශ්‍යයෙන්ම තිබිය යුතු ස්වයං වර්ධන ගුණධර්ම තුනක් කොන්ගියුසියස් පෙන්වා දෙයි. ඒවානම්, I. ආශා විරහිත කරුණාව (Jen) II. අව්‍යාකූල ප්‍රඥාව III. නිර්භය වූ ධෛර්යය යනු යි. ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා කිසි විටෙකත් තුබ හෙවත් කරුණාව (දයාව, මෙමත්‍රය) (Love or benevolence) අත් නොහරියි. එය හුදු ආහාරය සඳහා වූ අවකාශයකදීවත් හදිසි අවස්ථාවකදීවත්, බියට පත් අවස්ථාවකදීවත් නොසලකා නොහරියි. එබඳු සෑම අවස්ථාවකදී ම කරුණාව (දයාව) සඳහා බැඳී සිටියි.¹⁴ මෙම කරුණාව, දයාව හෝ ත්‍යාගශීලීභාවය යනුවෙන් දැක්විය හැකි ජෙන් (Jen) යන සංකල්පය

තව දුරටත් විග්‍රහ කිරීම සඳහා කොන්ගියුසියස් තවත් වැදගත් ඉගැන්වීමක් ඉදිරිපත් කර තිබේ. එය නම් (Yi) ‘ඉ’ යනු යි. ‘ඉ’ යනු ධාර්මිකත්වය යි (righteousness). ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා තම සිත ධාර්මිකත්වය යනුවෙන් හැඳින්වෙන දැට පටහැනිව කිසි විටකත් ක්‍රියා නොකරන බව කොන්ගියුසියස් ප්‍රකාශ කරයි.¹⁵ මෙම ධාර්මිකත්ව විග්‍රහය තුළ ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසාගේ උදාරත්වය වඩාත් තීව්‍ර කිරීමට ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ පහත් මිනිසා යන සංකල්පය ද උපයෝගී කොට ගෙන තිබේ. එය මෙසේය.

“ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසාගේ මනස සෑම විටම ධාර්මිකත්වය හා සෑදී පැහැදී පවතී. එහෙත් පහත් මිනිසාගේ මනස ලාභ ප්‍රයෝජන උදෙසා ඇලී ගැලී පවතියි.”¹⁶

“ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා සන්තෘප්ත සන්සුන් වූවෙකි. එහෙත් පහත් මිනිසා සෑම විටම කණස්සලු සුළුය.”¹⁷

“ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා සද්ගුණය ගැන කල්පනා කරයි. පහත් මිනිසා තම සැප සම්පත් ගැන කල්පනා කරයි. ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා නීතිගරුකභාවය ගැන කල්පනා කරයි. පහත් මිනිසා තමන්ට ලැබෙන අනුග්‍රහයන් ගැන කල්පනා කරයි.”¹⁸

කොන්ගියුසියස්තුමාගේ ශ්‍රේෂ්ඨ මනුෂ්‍යත්ව සංකල්පය හා බැඳුණු තවත් සද්ගුණයක් වශයෙන් විනීතකම පෙන්වාදිය හැකිය. එය ලී (Li) වශයෙන් එතුමාගේ ප්‍රකාශයන්හි සඳහන් කර තිබේ. ලී යන්න ඉංග්‍රීසි භාෂාවට වරදවරසැඵන යනුවෙන් පරිවර්තනය කර තිබේ. ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා තුළ ඇති කර ගත යුතු හික්මීම මෙමගින් නිරූපණය කෙරේ. පුද්ගලයා තුළ තිබිය යුතු එම ආත්ම සංවරය කොතරම් ද යන්න කොන්ගියුසියස්තුමා මෙසේ පෙන්වා දෙයි.

“විනීතකමෙන් තොර ශාරීරික නිර්හීතකම නින්දාසහගතය.”¹⁹

“ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසාට අත් අයට ගරු කිරීමටත්, විනීතකම පිළිපැදීමටත් ඉඩ හරින්න.”²⁰

“විනීතකමෙන් තොර ගෞරව දැක්වීම හුදෙක් වෙහෙසකර කඩමුඩි ක්‍රියාවකි. විනීතකමෙන් තොර පරෙස්සම බයාදුකමකි.

විනීතකමෙන් තොර නිර්භීතකම පහත්ය. විනීතකමෙන් තොර සෘජු බව අභිලාචාරය.”²¹

ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසාගේ තවත් උදාර ගුණධර්මයක් වශයෙන් වෙන්ගේ (Cheng) හෙවත් අවංකකම (sincerity) දක්වා තිබේ. අවංකකම යනු ආත්මාර්ථයට ප්‍රතිපක්ෂ ගුණධර්මයකි. කෙනෙක් තමන් ගැන පමණක් කල්පනා කරයි නම් එය අවංකකමට (වෙන්ගේ) විරුද්ධවීමකි. එය කොන්ගියුසියස්තුමාගේ Doctrine of Mean ග්‍රන්ථයේ මෙසේ දැක්වේ.

“කෙනෙක් තම ආත්මාර්ථය දෙසට පමණක් යොමු වන්නේ නම් එය අවංකකමට ප්‍රතිපක්ෂ වීමකි.”²²

“අවංකකම දිව්‍ය ලෝකයට මගයි. අවංකත්වයට පත්වීම මනුෂ්‍යයාගේ මගයි.”²³

ඉහත විස්තර කළ පරිදි කොන්ගියුසියස් විසින් පුද්ගල සදාචාරය උදෙසා පෝෂණය කළ යුතු ගුණධර්ම රාශියක් පෙන්වාදී ඇති බව පැහැදිලි ය. ඒවා රෙන්, ඉ, ලී හා වෙන්ගේ වශයෙන් දැක්විය හැකිය. එම ඉගැන්වීම් අතර රෙන් හෙවත් කරුණාව මධ්‍යගත සංකල්පයක් වශයෙන් පෙන්වාදිය හැකිය. වරක් කොන්ගියුසියස්තුමාගෙන් රෙන් යනු කුමක්දැයි ප්‍රශ්න කළ විට පිළිතුර මෙසේ විය.

“කෙනෙකුට පහත සඳහන් පඤ්ච ගුණ ධර්මයන් පුරුදු පුහුණු විය හැකි නම් දිව්‍ය ලෝකයෙන් මෙහා සැම තැන්හිම රෙන් වේ. එම ගුණ මෙසේය. ගෞරවාන්විත බව, පරිත්‍යාගශීලිත්වය, අවංකකම, නොපසුබට වීර්යය හා කරුණාව යනු යි.”²⁴

ආත්මාර්ථය මැඩ විනීතකම ඇති කර ගැනීම රෙන් වශයෙන් ද තවත් වරෙක කියැවේ.²⁵ එසේම තවත් වරෙක ප්‍රායෝගික උදාහරණයක් මගින් එය කොන්ගියුසියස් විසින් මෙසේ විස්තර කරනු ලැබේ.

“තමන් තමන්ට කර ගැනීමට අකමැති දෙයක් ඔබ අත් කීසිවෙකුට නොකරන්න.”²⁶

රෙන් යන්න කේන්ද්‍රීය සද්ගුණයක් වශයෙන් දැක්වූ බව ඉහත විග්‍රහයෙන් ප්‍රකට වේ. එසේ ම පුද්ගල සදාචාරය විචරණය කරනු වස්

සෙන්ගේ ජෙන් (ශාන්තුවරයා) හා ජුන්ස (ශ්‍රේෂ්ඨ මනුෂ්‍යයා) යනුවෙන් පරමාදර්ශී ප්‍රතිමූර්ති දෙකක් උපයෝගී කොට ගෙන තිබෙන අයුරු ද ප්‍රකට විය. ඉන් පළමුවැන්නට වඩා දෙවැන්න වඩාත් රුචිකත්වයෙන් කොන්ගියුසියස් විසින් විග්‍රහ කරන ලදී. ඊට හේතුව පළමුවැන්නට වඩා දෙවැන්න ප්‍රායෝගික වන බැවින් විය යුතුය. මෙම දෙදෙනාට අමතරව තවත් පරමාදර්ශී අවස්ථාවක් කොන්ගියුසියස්ගේ ලුන්යු ග්‍රන්ථයේ විද්‍යමාන වේ. එය නම් i (Shi) යන්න යි. ‘ස’ යන්න ඉංග්‍රීසි බසට scholar යනුවෙන් පරිවර්තනය කර තිබේ. ඒ අනුව ‘ස’ යනු විද්වතා, උගතා යනාදී වශයෙන් සිංහලට අර්ථවත් කර ගත හැකිය. ‘ස’ කවරෙක් ද? යන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයන කොන්ගියුසියස්තුමා මෙසේ පවසයි.

“ස්වාභාවික වූත් සෘජු වූත් ධාර්මිකත්වාහිලාෂී වූත් මිනිසා ‘ස’ නම් වේ. ඔහු මිනිසුන්ගේ වචන හා විලාසය කෙරෙහි සුපරීක්ෂාකාරී වෙයි. ඔහු අන්‍යයන්ට තමන්ම නිහතමානී වෙයි. එබඳු පුද්ගලයා රටක හා ප්‍රජාවක සුවිශේෂී වේ.”

ඉහත සඳහන් විද්වතාගේ (‘ස’ගේ) වර්ගීකරණ තුනක් කොන්ගියුසියස් ඉදිරිපත් කරයි. ඒවා නම් තම රාජ්‍ය වෙනුවෙන් සාර්ථකව හා අඛණ්ඩව යුතුකම් ඉටු කරන්නෝ, තම පිතෘභාතෘ සේවය මැනවින් ඉටු කරන්නෝ, තම භාෂණයේ දී අවංකව හා තම කාර්යයේ දී නොපසුබට වන්නෝ යනුවෙනි.

විද්වතා (ස) පිළිබඳ නූතන උගතුන් අතර පරස්පර අදහස් දැකිය හැකිය. සමහරුන්ට අනුව ‘ස’ යනු ජුන්සට ම පර්යාය පදයකි. ඊට හේතුව කොන්ගියුසියස්තුමා විසින් ම එලෙස යොදා තිබීම වශයෙන් ඔවුහු පෙන්වා දෙති. තවත් සමහරෙක් පෙන්වා දෙන්නේ ‘ස’ යනු පුද්ගල සදාචාරයේ තුන්වැනි පරමාදර්ශී මූර්තියක් බව යි. එය ජුන්ස යන්නට අමතර වූවකි. වෙන් ජින්ග්පන් නම් විචාරකයා පෙන්වා දෙන්නේ ‘ස’ යනු ජුන්සට ම පර්යාය පදයක් වශයෙන් එය ලුන්හි දී යෙදී ඇති බවයි. එහෙත් ලුන්හි දී ‘ස’ සඳහන් අවස්ථා කීපයක් කවරෙක් අදහස් කළේ ද යන්න පැහැදිලි නොමැති බව හේ තව දුරටත් පවසයි.

කොන්ගියුසියස්ගේ පුද්ගල සදාචාරාත්මක ඉගැන්වීම් වඩාත් මනෝවිද්‍යාත්මක පදනමකින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ එතුමාගේ

පශ්චාත් ශිෂ්‍යයෙකු වූ මන්ස (Mencius) විසිනි. තම ගුරුවරයා වූ කොන්ෆියුසියස්ට අනුව යමින් මෙන්සියස් විසින් ගොඩනගන ලද දාර්ශනික සම්ප්‍රදාය තුළ කරුණාව (jen - ජෙන්) උදාර ගුණධර්මයක් වශයෙන් විස්තර කෙරේ. ඒ අනුව ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා අන් අයගෙන් වෙන් කර හඳුනා ගැනීමට ඔහුගේ හදවත අභ්‍යන්තරයේ සුරක්ෂිතව තිබෙන කරුණාව හා විනීතකම (Li) වැදගත් වෙන බව ඔහු මෙසේ පවසයි. "අන් අය කෙරෙහි කාරුණික වන එසේ ම විනීත වන පුද්ගලයා අන්‍යයන්ට ගෞරව කරයි. අන්‍යයන්ට කාරුණිකවන්නා (ආදරය) අන්‍යයන් විසින් ද ආදරය කරනු ලබයි. අන්‍යයන්ට ගෞරව කරන්නා අන්‍යයන් විසින් ද ගෞරව කරනු ලබයි." මෙහි ලී (Li) හෙවත් විනීතකම කරුණාවේ ම (jen) (ජෙන්ගේම) ප්‍රභේදයකි. මෙන්සියස්ගේ කෘතියෙහි (jen) ජෙන් යන පදය 155 ස් වතාවක් ද, අයි (ai-ආදරය) යන පදය 37 වතාවක් ද සඳහන් වෙන බව වෙන්ජින්ග්පන් පවසයි. ආදරය හෝ කරුණාව (දයාව) යන්න කොන්ෆියුසියස්ගේ ඉගැන්වීම්වල මධ්‍ය ලක්ෂ්‍යය වශයෙන් මෙන්සියස් විසින් ද දක්වා තිබේ. සමාජ සංස්ථාවන්ගේ මූලය වශයෙන් පුද්ගලයා සලකනු ලැබේ. ඒ බව මෙන්ස මෙසේ පවසයි.

"ජනතාව තුළ මෙබඳු පොදු කියමනක් ඇත. දිව්‍යලෝකයේ යට පවතින රාජදහනිය රාජ්‍යය යි, පවුල යි. රාජදහනියක මූලය රාජ්‍යය යි. රාජ්‍යයක මූලය පවුල යි. පවුලක මූලය එහි ප්‍රධානියා වන පුද්ගලයා ය."

පුද්ගල සදාචාරයේ පරමාදර්ශ දෙකක් වශයෙන් සෙන්ග් ජෙන් හා චින්ස දක්වුවත් (ශාන්තුවරයා හා ශ්‍රේෂ්ඨ මිනිසා) මේ දෙදෙනා අතර වෙනසක් නොමැති අයුරින් මන්ස විසින් ඉදිරිපත් කර තිබේ. එම දෙදෙනා තුළම තිබෙන්නේ එකම ආධ්‍යාත්මික ස්වභාවයක් බව ඔහු පවසයි. ශාන්තුවරයන්වය පිළිබඳ අදහස් දක්වන මන්සියස් එය සාමාන්‍ය මිනිසුන් විසින් ලබා ගත හැකි තත්වයක් නොවන අතර එය ලැබීමට අපේක්ෂා කරන සෑම පුද්ගලයෙකු තුළ ම පවතින්නක් වශයෙන් පෙන්වා දෙයි. කොන්ෆියුසියස්ගේ පුද්ගල සදාචාරයන් පිළිබඳ ඉගැන්වීම් ක්‍රමානුකූලව අටුවා සපයමින් ඉදිරිපත් කිරීම හා කොන්ෆියුසියස් සම්ප්‍රදාය (Confucious School) ගොඩනැගීමේ ගෞරවය මන්සට හිමි වේ.

සමාජ සදාචාරය හා යහපාලනය

සමාජ සදාචාරය උදෙසා කොන්ෆියුසියස් විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද උසස් කියමන් හා ඉගැන්වීම් රාශියක් එතුමාගේ ලුන්යු නම් ග්‍රන්ථයේ අන්තර්ගත වේ. ඒවා සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික වශයෙන් වර්ග කොට නූතන විචාරකයන් විසින් ඇගයීමට ලක් කරන අයුරු ප්‍රශංසනීය ය. වරින්වර විවිධ අවස්ථාවන්හි දී කොන්ෆියුසියස් විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද කියමන් මෙලෙස නූතන විෂය ක්ෂේත්‍රයන්ට බෙදා වෙන් කිරීම පහසු කාර්යයක් ද නොවේ. එහෙයින් සමස්තයක් වශයෙන් එතුමාගේ සමාජ සදාචාරය සාකච්ඡා කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ. කොන්ෆියුසියස්තුමාගේ සමාජ සදාචාරයේ ඉතා වැදගත්ම ලක්ෂණයක් වශයෙන් පෙන්වාදිය හැක්කේ 'යහපාලනය' පිළිබඳ ඉගැන්වීම යි. මෙහි දී ඉපැරණි රජවරුන් හා ඔවුන්ගේ පාලනයන් ආදර්ශ කොට දැක්වීම කොන්ෆියුසියස්ගේ කියමන් තුළ විද්‍යමාන ලක්ෂණයකි. ඒ මෙසේය.

"විනීතකම හා සාධාරණත්වය යන කරුණේ දී යු, මන්ග්, චන්, චූ, චෙන්ග්, චන්ග් යන රජුන් හා චෝ අධිරාජ්‍යය (Duke of Chow) යහපාලනය පිළිබඳ හොඳම නිදර්ශන රාජ්‍යයන් වේ. මෙකී ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයෝ සය දෙනාම විනීතකමට (Li) ගරු කිරීම සාධාරණත්වය (Yi) ක්‍රියාත්මක කරවීම, අවංකකම අවබෝධ කිරීම, කාරුණිකත්වය (jen) ආදර්ශ කර ගැනීමෙන් ආචාරශීලී බව සාකච්ඡා කිරීමෙන් ජනතාවට ශක්තිමත් සදාචාර දර්ශනයක් පෙන්වූහ."

මෙම ප්‍රකාශය තුළින් ඉස්මතු වන තවත් වැදගත් ලක්ෂණයකි. එනම් ලී (විනීතකම), ඉ (සාධාරණත්වය), චෙන්ග් (අවංකකම) යනාදී ගුණධර්ම පොදු සදාචාරධර්ම වශයෙන් ඉදිරිපත් වී තිබීම යි. ඒවා තනි තනිව පුද්ගලයාට මෙන්ම සමාජයේ සෙසු ස්ථරයන්ට අයත් රාජ රාජමහාමාත්‍ය නිලධාරී යනාදී සෑම දෙනාටම සාධාරණ ගුණධර්ම වේ. කොන්ෆියුසියස්ගේ මෙම සදාචාර දර්ශනය ජාති, ආගම්, පුද්ගල යන සියලු හේද පමණක් නොව එහි ස්ත්‍රී පුරුෂ හේදයක් ද විද්‍යමාන නොවන බව පැවසිය හැකිය. ඒවා සියලුම දෙනාට එක සේ අනුගමනය කළ හැකි පරිදි විශ්ව ව්‍යාප්ත ඉගැන්වීම් වශයෙන් ඉදිරිපත් කර තිබේ. එතුමාට අනුව ඉහත සඳහන් කළ අතීත ආදර්ශවත්

රජුන් ශාන්තුවරයන් නොවුනත් ඔවුන් ශාන්තුවරුන් වැනි රජවරුන් වශයෙන් එම සම්ප්‍රදායේ පිළිගැනේ. කොන්ගියුසියස් ද ඔවුන් ශ්‍රේෂ්ඨ රජවරුන් පාලකයන් වශයෙන් දක්වයි. කොන්ගියුසියස් තම කාලයේ පැවැති රජුන්ගේ අශීලාවාරයන් නොඉවසූ අතර ඔවුන් යහ මඟට යොමු කිරීමට අපේක්ෂා කළේය. එහෙත් පැවැති වැඩවසම් ක්‍රමයට එතුමා අභියෝග නොකළේය. පවතින පාලන රාමුව තුළ ම යහපාලනයක් ඇති කිරීමට ඔහු අපේක්ෂා කළේය. අනෙක් අතට අතීත යහපාලනයන් නිරන්තරව නිදර්ශන කරමින් එතුමා උත්සාහ කරන්නට ඇත්තේ යහපාලනය යනු සිහින සංකල්පයක් නොව එය ප්‍රායෝගිකත්වයට නැන්විය හැක්කක් බව පෙන්වීම විය හැකිය. එතුමා ම ප්‍රකාශ කරන අන්දමට අප විසින් පවසන දේ ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි බව ඔප්පු කළ යුතු වේ. සමකාලීන සමාජයේ හා පරිපාලන ක්ෂේත්‍රයේ පැවැති ප්‍රධානතම අර්බුදයක් වූයේ ඒ ඒ පුද්ගලයන්ගේ නාමයෙන් හඳුන්වන තත්වයන් ඔවුන් තුළ විද්‍යමාන නොවීම යි. එම නිසා අවුල්ව ගිය සමාජ හා රාජ්‍ය තන්ත්‍රය යළි ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට එම පුද්ගලයන්ට හිමි භූමිකාවන් වෙත ඔවුන් යොමු කළ යුතුය. මේ තත්වය කොන්ගියුසියස් විසින් දෙන ලද පහත පිළිතුරෙන් මනාව ප්‍රකට වේ.

ප්‍රශ්නය - "වෙයි රාජ පාලකයා තම රාජ්‍ය කළමනාකරණය කිරීමට අපේක්ෂාවෙන් සිටියි. ඔබ එහි මූලිකම සිදු කරන්නේ කුමක්ද?"

පිළිතුර - "අවශ්‍යතාව නම් නාමයන් ප්‍රත්‍යාවර්තනය කිරීමයි (Cheng ming). එම නාමයන් පිරිසිදු කිරීම යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? යන්න පහත කියමනෙන් සනිදර්ශනව ප්‍රකාශ වේ. පාලකයන්ට පාලකයන් වීමට ඉඩ හරින්න, අමාත්‍යවරුන්ට අමාත්‍යවරුන් වීමට ඉඩ හරින්න, පියවරුන්ට පියවරුන් වීමට ඉඩ හරින්න, දරුවන්ට දරුවන් වීමට ඉඩ හරින්න."

(වෙන්ග් මින්ග්) (Rectification of names) නාම ප්‍රත්‍යාවර්තනය යනුවෙන් (පුද්ගල නාමයෙන් කියැවෙන භූමිකාව වෙත ඔවුන් ගමන් කරවීම) ඉදිරිපත් කෙරෙන මෙම සංකල්පය මගින් සියලු සමාජ සංස්ථාවන්හි අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය ද ඉදිරිපත්

කෙරේ. ඒ අනුව පාලකයන් හා අමාත්‍යවරුන්, පියවරුන් හා පුතුන්, වැඩිමහලු හා බාල සහෝදරයන්, ස්වාමි හා භාර්යා, ස්වාමි සේවක, ඉඩම් හිමියන් හා ගොවියන් යනාදී සෑම සමාජ ස්ථරයක් අතර ම පැවැති වැඩවසම් ක්‍රමයට අනුව නිවැරදි සම්බන්ධතාවක් පැවතිය යුතුය. එම නිවැරදි සබඳතාව ලී (Li) නීතිය නිවැරදිව ක්‍රියාත්මක කිරීම යනුවෙන් සාමාන්‍යයෙන් දැක්විය හැකිය. මෙම ඉගැන්වීම තුළින් පැවැති වැඩවසම් ක්‍රමය අනුමත කිරීමක් සිදුවීද යන්න විමසිය යුත්තකි. ජෙන් (jen) හෙවත් කාරුණික බව තුළින් සමාජයේ විවිධ තරාතිරම්වල පුද්ගලයන් අතර පවත්නා වෙනස තව දුරටත් තහවුරු වේ. ඒ මන්ද යම් කෙනෙක් තම දෙමාපියන් පමණක් තම දෙමව්පියන් වශයෙන් සලකයි ද? එසේ ම දෙමව්පියන් තම දරුවන්ට පමණක් තම දරුවන් සේ සලකයි ද? එවිට විශ්ව ව්‍යාප්ත සැමට සාධාරණ (කරුණාව) දයාවක් පිළිබිඹු නොවේ. කොන්ගියුසියස්ගේ සදාචාර ඉගැන්වීම් සම්බන්ධව පැනනගින මෙම කරුණ ද විමසිය යුත්තකි.

යහපාලනය පිළිබඳ තව බොහෝ කරුණු ලුන්යු හි අන්තර්ගත වේ. එබඳු තවත් එක් ප්‍රකාශයක් පහත සඳහන් වේ.

"දිනක් කොන්ගියුසියස්ට රටේ දුර ප්‍රදේශයක සංචාරය කරන අතරතුරදී එක් කාන්තාවක් මහ හඬින් අඬන ශබ්දයක් ඇසුණේය. ඊට හේතුව කුමක්දැයි ඇසූ කොන්ගියුසියස්ට තම මාමණ්ඩිය, ස්වාමිපුරුෂයා හා දරුවා එම ස්ථානයේ දීම කොටියන් විසින් මැරූ බව ඇය ප්‍රකාශ කළාය. එවිට කොන්ගියුසියස් එම ප්‍රදේශයෙන් වෙනත් ප්‍රදේශයකට ඇය නොයන්නේ මන්දැයි ඇසුවේය. එවිට ඇය මෙම ප්‍රදේශයේ පීඩාකාරී රජයක් නොමැති බැවින් එසේ නොයන බව කීවාය. තම ශිෂ්‍යයන් දෙසට හැරුණු කොන්ගියුසියස් ඔවුන්ට මෙසේ කීවේය. "දරුවෙහි පීඩාකාරී රජය මිනිසුන් කන කොටියන්ටත් වඩා හයානක බව මතක තබා ගන්න" යැයි කීවේය."

පාලකයන් සෑම විටම සදාචාරවත් විය යුතු බව කොන්ගියුසියස් ඉතා තදින් අවධාරණය කරයි. ටිසේ වොන්ග් විසින් ඇසූ ප්‍රශ්නයකට දුන් පිළිතුරින් එය වඩාත් තහවුරු වේ.

ටිසේ වොන්ග් - "බලය සහිත පුද්ගලයෙකු විසින් රජයක් නියම අයුරින් මෙහෙයවීමට කුමන අයුරින් ක්‍රියා කළ යුතු ද?"

කොන්ග්‍රසියස් - "ඔහුට උදාර ගුණධර්ම පහකට ගෞරව කිරීමට හා නරක හතරක් ඉවත් කරන්න ඉඩ සලසන්න."

පඤ්ච උදාර ගුණධර්ම

- i. පාලකයා අධික වියදම් රහිත ව ජනතාවට සහන දීම.
- ii. පාලකයා කණස්සල්ලෙන් තොරව ජනතාව උදෙසා ක්‍රියා කිරීම.
- iii. පාලකයා ගිජුවීමකින් තොරව තම ආශාවන් ඉටු කර ගැනීම.
- iv. පාලකයා ගර්වයෙන් තොරව ගෞරවාන්විතව පහසුකම් පිදීම.
- v. පාලකයා සාහසික නොවී අධිපතිත්වය ඉසිලීම.

නරක ගති හතර

- i. සාහසික බව - කිසිම මඟපෙන්වීමකින් තොරව මිනිසුන් සාතනය කිරීම.
- ii. පීඩාකාරී බව - කිසිම අනතුරු ඇඟවීමකින් තොරව ජනතාවගෙන් ක්ෂණිකව උපරිම වැඩ ගැනීම.
- iii. හිංසාකාරී බව - හදිසි අවස්ථාවක් නොමැතිව මුලින් නීති පැනවීම හා පසුව වෙලාව පැමිණි විට ඒවා කඩා දැමීම.
- iv. අනවශ්‍ය හුදු නීතිගරුක බව - සාමාන්‍යයෙන් ජනතාවට යමක් ප්‍රදානය කිරීමේ දී (නීතිය පෙන්වා) මසුරු ලෙස ක්‍රියා කිරීම.

ඉහත සඳහන් කළ ලක්ෂණ වර්තමාන සමහර රාජ්‍ය පාලකයන් තුළ පවා මැනවින් විද්‍යමාන බව පැවසිය යුතුය. පාලකයන් අවංකව ජනතා හිතවාදීන් වීම අවශ්‍ය බව මෙම ඉගැන්වීම්වලින් ප්‍රකට වේ.

කොන්ග්‍රසියස්තුමාගේ මෙම යහපාලනය හා සමාජ සදාචාර දර්ශනය තව දුරටත් ක්‍රමික ව ඉදිරිපත් කිරීම මත්සගෙන් සිදු වූ බව පෙන්වාදිය හැකිය. මන්ස ඔහුගේ කෘතියේ විස්තරාර්ථ වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන කරුණු ඉතාමත් ආකර්ෂණීය වේ. ඒ සඳහා උදාහරණ පහත දැක්වේ.

"අධිරාජ්‍යයක් ජය ගැනීමට මගක් ඇත. ජනතාව දිනාගන්න. එවිට අධිරාජ්‍ය දිනය හැකිය. ජනතාව දිනා ගැනීමට මගකි, ඔවුන්ගේ

හදවන දිනා ගැනීම. එවිට ජනතාවගේ හදවන දිනා ගත හැකිය. ජනතාවගේ හදවන දිනා ගැනීමට මගකි, සාමාන්‍යයෙන් ඔවුන් කැමති දේ ඔවුන් සඳහා ඒකරාශී කිරීමත් අකමැති දේ නොකිරීමත්. ජනතාව ආදරය (දයාව) වෙත යොමුවන්නේ හරියට ජලය පහළට ගලා යන්නාක් මෙනි. එසේම වන සතුන් වනයට ඇදෙන්නාක් මෙනි."

කොන්ග්‍රසියස්තුමාගේ දේශපාලන චින්තනයට නව ජීවයක් එක් කිරීමට මෙන්සියස් සමත් වී ඇති බව පෙන්වා දිය හැකිය. කොන්ග්‍රසියස්ගේ කියමන් පදනම් කොට ගෙන ඔහු විසින් ඉදිරිපත් කරන අදහස් ඉතාමත් සාරගර්භය. උදාරය. ශාන්තුවර රජවරයෙකුගේ හා අමාත්‍යවරුන්ගේ වැදගත්ම දේශපාලන ප්‍රතිපත්තිය දයාව (jen) බව ඔහු පවසයි. එසේම එබඳු පාලකයන් විසින් ජනතාවට දරුවන්ට සේ සලකනු ලබයි. ජනතාව ද එබඳු පාලකයින්ට ඔවුන්ගේ දෙමව්පියන්ට සේ සලකන බව අවධාරණය කරයි. කොන්ග්‍රසියස්ට නොදෙවෙනි සදාචාර ඉගැන්වීම් සමුදායක් මෙන්සියස්ගේ ඉගැන්වීම්හි ද විද්‍යමාන වේ. එම නිසා කොන්ග්‍රසියස් සම්බන්ධ අධ්‍යයනයක දී මෙන්සියස් පිළිබඳ අවබෝධය ද ඉතාමත් වැදගත් වේ.

කොන්ග්‍රසියස්තුමාගේ පුද්ගල හා සමාජ සදාචාරය තුළ විද්‍යමාන තවත් සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් වන්නේ එම සියලුම ඉගැන්වීම් අධිභෞතික විශ්වාස හා ඇදහිලිවලින් පරිබාහිරව ඉදිරිපත් කිරීම යි. සමකාලීන චිත සමාජයේ පැවැති දේව, දිව්‍යලෝක හා මළවුන් වැනි විශ්වාස සම්බන්ධයෙන් අසන ලද ප්‍රශ්නවල දී එතුමා වඩාත් රුචි කළේ ප්‍රායෝගික වටිනාකමකින් යුතුව එම සංකල්ප උපයෝගී කර ගැනීමට ය. උදාහරණ වශයෙන් එතුමා දුන් පිළිතුරු පෙන්වාදිය හැකිය. වරක් උසස්ම ප්‍රජාව කුමක්දැයි ඇසූ විට කොන්ග්‍රසියස් මෙසේ පැවසීය.

"එය මම නොදනිමි. එහෙත් එහි තේරුම දන්නා පුද්ගලයා අත්ලෙහි තිබෙන දෙයක් සේ පහසුවෙන් රාජධානි පාලනය කරන්නේය."

තවත් වරක ජී ලු විසින් මළවුන් හා භූතාත්ම උදෙසා පුදපූජා කිරීම ගැන එතුමාගේ මතය විමසූ විට මෙසේ පැවසීය.

"අපට මිනිසුන්ට සේවය කිරීමට හැකියාවක් නැතුව තිබිය දී මළවුන්ට සේවය කරන්නේ කෙසේ ද?"

සමාලෝචනය

ඉහත සාකච්ඡා කළ කරුණු අනුව කොන්ෆියුසියස් විසින් දායාද කරන ලද පුද්ගල හා සමාජ සදාචාර ඉගැන්වීම් අතිවිශාල බව පැවසිය හැකිය. එසේ ම ඒවායේ වටිනාකම ද සුළුපටු නොවේ. විශ්ව ව්‍යාප්තව ආදේශ කළ හැකි අකාලික ගුණයෙන් හෙබි උත්කෘෂ්ට ඉගැන්වීම් සමුදායක් බව ද නොවළඟා පැවසිය හැකිය. එහෙත් පැවැති වැඩවසම් සමාජ සංස්ථාවන් පිළිගෙන තම ඉගැන්වීම් කිරීමට සිදුවීම නිසා එම ඉගැන්වීම්වල ගුණාත්මක වටිනාකම් අවප්‍රමාණ වන බවට ද අදහස් පළවී තිබේ. කෙසේ නමුත් පුද්ගල හා සමාජ සදාචාරයේ බිඳ වැටීම නිසා ආකූල ව්‍යාකූල වූ සමාජය හා පුද්ගලයන් නැවත ප්‍රත්‍යාවර්තනය කිරීම නැතහොත් යළි ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම එම යුගයේ අවශ්‍යතාවක් වූ බව පෙනේ. දේශපාලන පසුබිමක් හා රුචිකත්වයක් සහිත පුද්ගලයෙක් වුවත් බලයෙන් පහව රටින් පවා නෙරපා තිබියදී සංචාරක ජීවිතයක් ගත කරමින් උදාර ගුරුවරයෙකුගේ කාර්යභාරය තුළින් ඉහත අවශ්‍යතාව සපුරාලීමට කොන්ෆියුසියස් ගත් අප්‍රතිහත විර්යය හා ඔහුගේ අත්දැකීම් සමුදාය ප්‍රමාණ කළ නොහැකි තරම්ය. එසේම එතුමාගේ දේශපාලන හා සමාජ ඥානය ද නිසර්ග ප්‍රඥාව ද මිණිය නොහැකිය. ඔහුගේ යහපාලනය පිළිබඳ වින්තනය කාලීන සමාජ අවශ්‍යතාවක් සපුරාලීමටත් වඩා මෙම අන්තර් ප්‍රඥා ආලෝකය නිසා ප්‍රභවය ලද්දක් ද විය හැකිය.

ආන්තික සටහන්

1. මෙම ග්‍රන්ථ ඉංග්‍රීසි භාෂාවට Jems Legge විසින් පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කර තිබේ.
2. The Analects, The Great Learning and the Doctrine of the Mean.
3. Menzi – Mencious, Jems Legge, Beijing : Foreign Language Printing House, 1999.
4. Wang Keping, The Classic of the Dao A New Investigation, Foreign Language Press Beijing, 1998.
5. Chen Jingpan, Confucious as a Teacher, Foreign Language press, Beijing, 1990.

6. Dawson, M.M., The Ethics of Confucius, 1915.
7. Chen Chin – Chuan, The Economic Principles of Confucius and His School, 1911.
8. Feng Yu-Lan, A History of Chines Philosophy, Shanghai, 1936.
9. Lun yu, Chapter xviii.
"if there were one willing so employ me, might I not create an Eastern Zhou."
10. Ibid, BK xui, Cha. xi.
"What is necessary is to rectify names; the idea of the rectification of names is exemplified in the phrase, let the ruler be ruler, the minister be minister, the father be father, the son be son."
11. Chan jinpan, Confucius as a Teacher, , Foreign Language press, Beijing, 1990. p. 177.
12. Lun yu, viii, xxxii. The sage and the man of perfect virtne, how dare I rank myself with them.
13. Ibid, vii, xxv. i. "The sage it is not mine to see; could I see a superior man, that would satisfy me."
14. Ibid, xiv, xxx.
15. Ibid, iv, x.
16. Ibid, iv, xvi.
17. Ibid, vii, xxxvi.
18. Ibid, iv, xi.
19. Ibid, xvii, xxiv, i.
"Physical valour without propriety (Li) is to be hated."
20. Ibid, xii, v, vi.
21. Ibid, vi, ii, i.
22. The Doctrine of Means, cha. xx, xvii.
23. Ibid, cha. xx, xviii.

24. Lun yu, xv, xvii.
25. Ibid, xii, i.
26. Ibid, xii, ii.
27. Ibid, xii, xx.
28. Chan jingpan, Confucius as a Teacher, p. 189.
29. Ibid, p. 188.
30. Mencius, 4, 2, 28, 1-3.
31. Chan jingpan, Confucius as a Teacher, p. 206.
32. Mencius, 4, 1, 5.
33. Li Chi. Seet, II, 8.
34. Lun yu, xiii, cha. xi.
35. Li Chi, sect. II, ii, 10.
36. Lun yu. Xiii cha Xii
37. Ibid, iii, cha. xi.
38. Ibid, iii, cha. xi.
39. Mencius, 4, 1, 9, 1.
40. Ibid, 4, 1, 1, 7.
41. Ibid, 1, 1, 4, 5.